

יג' בסיון תש"ף

5 ביוני 2020

אגרת 11: סיסו יוליך אותך גם דרך גרייט

עמיתות ועמיתים יקרים, חברי הסגל האקדמי של מכללת קיי,

בינואר 1940 הופיעה ב"ניו יורק טיימס" כתבה, שכותרתה: "סיסו - מילה המסבירה את פינלנד". פסקת הפתיחה בכתבה הרחיבה וציינה, כי למילה הפינית סיסו (Sisu) אין תרגום ישיר לאנגלית (המקור הלשוני של המילה סיסו הוא בשורש sisus בפינית, שמשמעו פנימי, כוח הבא מבפנים), אך למרות הצליל המשעשע שלה, היא מתארת הלך רוח לאומי, אך גם אפיון אישי, הניתן לטיפול. לסיסו גם אין תרגום ישיר לעברית אך מדובר בתודעה תרבותית רבת שנים בפינלנד, המבטאת עמדה של אומץ, עמידות, סטואיות, התמדה ונחישות מול מצוקה ממשית. המונח כולל גם התייחסות לממד הערכי של העשייה: לפעול מתוך יושרה פנימית וענווה. מדובר בדרך חיים, התקפה לא רק למצבי משבר, אלא מבטאת את יכולתו של האדם לבחון את הגבולות שלו ולפעול מחוץ לאזור הנוחות שלו, באופן יוצא דופן, כדי להתגבר על אתגר פיזי או מנטלי. זו תודעה תרבותית, אבל גם הזמנה לרפלקציה וקריאה לאחריות אישית להשתמש בכוחות האישים למטרה טובה. דימויים המסייעים לפרש את סיסו הם: הספורטאי המאמץ את שריריו עד לקצה, הטייל הממשיך לצעוד למרות עייפות משתקת, או האדם העומד מול אובדן (אובדן חיים או אובדן פרנסה) וקם שוב על רגליו, כשהוא מוכון לפעולה, שיש בה המשכיות ויצירה.

אמיליה להטי (Emilia Lahti) היא חוקרת פינית ופעילה חברתית, המקדישה את כל כולה להבנת התודעה של סיסו, אותה תודעה הפוגשת אותנו במרחב שבין פגיעות לחוסן. להטי מגדירה סיסו כ"אומץ יוצא מן הכלל ונחישות מול מצוקה וקושי", המתבטא ביכולת לפעול, גם כשהאדם מרגיש שהוא הגיע לסוף הדרך, לקצה המשאבים הפיזיים והמנטליים שלו. להטי שאלה 1200 פינים מהו עבורם סיסו. מתשובותיהם ניתן ללמוד, שסיסו הוא כוח פנימי, המאפשר הרחבת הגבולות האישיים, גם ביחס לאי וודאות, כאב או פחד, "סיסו הוא כשאתה לא רואה אפילו פס אור קטן מבעד לעננים השחורים, ועדיין נכנס לתוך הסערה". ממצאי המחקר של להטי מבססים את ההבנה, כי סיסו נותן לאדם תחושת משמעות ואוטונומיה, תחושת מטרה והישג, והוא מניע אותו לקחת אחריות על הפעולות האישיות שלו, להתמודד עם אתגרים תוך תחושת ערך ונחישות. כשהטי שאלה את הנשאלים שלה, איך לדעתם היתה פינלנד נראית לו לאנשים היה יותר סיסו, הם תיארו חברה, שיש בה אמון, כבוד הדדי ופתיחות.

בישראל נכון להיום, ובעתיד של מגפת הקורונה, יש כ-900 אלף מובטלים, שאיבדו את מקום עבודתם ופרנסתם. מכללת קיי נענתה לקול קורא של משרד החינוך, ובשיתוף פעולה עם המכון הדמוקרטי (ובתיווך שירות התעסוקה), נרתמנו לפתיחת תוכנית "קיוון חדש", תוכנית מואצת להוראת המדעים בבית הספר העל יסודי. בתחילת השבוע פתחנו את התוכנית הייחודית הזו, ובה לומדים אנשים, שאיבדו את מקום עבודתם, אך מצאו עניין בהסבה להוראה. הם חיפשו את האור, גם כשהמנהרה נראתה להם חשוכה. קבוצת הלומדים כוללת בעלי דוקטורט מתחומי הביולוגיה והכימיה, מנכ"ל חברה, עובדי ביו-טכנולוגיה ותעשיית הפארמה, ממגוון

גילאים ומקומות מגורים (ממושב כמהין על גבול מצרים ועד לקריות ליד חיפה). הסטודנטים האלה מבטאים את הסיסו שבתוכם. הם איבדו את מקום עבודתם, אך הם מוכנים לגמוע קילומטרים נוספים, כדי למצוא הזדמנויות חדשות. הם מבטאים את המשפט הפיני. המקושר לעיתים קרובות עם סיסו "גם כשאתה לא רואה את האור בקצה המנהרה, תמשיך עדיין לפסוע בה". איחולי הצלחה לסטודנטים החדשים וגם לנו, המכשירים אותם.

כל טוב לכולכם,

פרופ' לאה קוזמינסקי

נשיאה